

25N DIA INTERNACIONAL PER A L'ELIMINACIÓ
DE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

INFORME ANUAL SOBRE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

2023

Aquest Informe està elaborat per la Unitat Tècnica d'Igualtat de l'Ajuntament de Palma:

Alejandro Bennásar Sevilla, TAE estadístic

Lourdes de la Cruz Cano, TAE sociòloga

Aquesta obra està sota llicència:

Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional

Canonical URL <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	1
METODOLOGIA.....	2
1. LA MAGNITUD DE LA VG.....	4
1.1. Feminicidis per violència de gènere	4
1.2. Dades judicials en matèria de VG	5
1.2.1. Delictes ingressats	5
1.2.2. Denúncies per violència de gènere.....	6
1.2.3. Ordres de protecció	9
1.2.4. Mesures judicials	11
2. ALTRES VIOLÈNCIES CONTRA LES DONES	12
2.1. Feminicidis fora de la parella o l'exparella	12
2.2. Violències sexuals	13
2.2.1. Delictes contra la indemnitat i la llibertat sexual	14
2.2.2. Ciberdelinqüència en delictes sexuals	21
2.2.3. Tràfic amb fins d'explotació sexual.....	23
2.3. Violències LGTBfòbiques i delictes per discriminació de gènere.....	25
3. L'ATENCIÓ I PROTECCIÓ A LES VÍCTIMES DE VM.....	26
3.1. Recursos de la Delegació del Govern contra la VG.....	26
3.2. Recursos autonòmics.....	28
3.3. Recursos municipals	29

PRESENTACIÓ

La violència contra dones i nines és una de les violacions dels drets humans més esteses, persistents i devastadores. L'any 1999, la Resolució 54/134 de l'Assemblea General de les Nacions Unides va declarar el 25 de Novembre Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones i va definir aquest tipus de violència com a "tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tenguí o pugui tenir com a resultat un mal o patiment físic, sexual o psicològic per a la dona; així com les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeixen en la vida pública com en la vida privada". Aquesta conceptualització i el reconeixement que la violència està profundament arrelada en la desigualtat i el desequilibri històric d'homes i dones es recullen posteriorment en el Conveni d'Istanbul, l'instrument jurídic del Consell d'Europa més important i específic per a prevenir la violència masclista i lluitar-hi. També es recull a la Llei autonòmica 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, i en d'altres normatives.

De llavors ençà s'han duit a terme millores legislatives, judicials, policials i socials per a eradicar i abordar la violència masclista, però aquesta continua essent un problema social important i les dades i les xifres actuals així ho reflecteixen. A Espanya cada any s'interposen centenars de milers de denúncies per violència de gènere; són assassinades desenes de dones a mans de les seves parelles o exparelles –més de 1.275 des que se'n duen registres–; es denuncien nombrosos abusos, agressions sexuals i assetjaments, i centenars de dones i nines són identificades com a víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual (TFES).

Al nostre territori aquesta problemàtica és força rellevant. Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb la taxa de denúncies per violència de gènere i la de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual més elevades d'Espanya. Les dades registrades al Partit Judicial de Palma ens mostren que, al municipi, fins i tot se superen aquestes xifres. Així mateix, segons el darrer informe de 2022, de l'Observatori Estatal de Violència de Gènere, presentam una de les taxes més elevades de l'Estat pel que fa a casos actius i amb protecció per violència de gènere. Les dades i les evidències fan palesa la magnitud d'aquesta violència estructural.

El present Informe ofereix una aproximació analítica i descriptiva de la violència contra les dones a la nostra societat, del seu abast i impacte. Les dades presentades fan referència a 2023 i, en la mesura del que és possible, a la realitat de Palma. Per a comprendre i mostrar els canvis i l'evolució d'aquesta problemàtica s'hi inclou també una comparativa longitudinal i geogràfica.

El document s'estructura en tres parts; la primera dimensiona la violència de gènere i la descriu a partir d'una sèrie de dades quantitatives sobre les dones assassinades a mans de les seves parelles o exparelles i sobre el nombre de denúncies, delictes i ordres de protecció que recull el Consell General del Poder Judicial. La segona part presenta dades dels ministeris d'Interior i d'Igualtat sobre altres violències contra les dones fora de l'àmbit de la parella/exparella, especialment les sexuals, les més esteses i naturalitzades; també de les LGTBIfòbiques i de les discriminacions de gènere. El darrer capítol és un resum de les dades més significatives envers els recursos municipals i autonòmics per a les víctimes de violència masclista.

Recordam que l'Ajuntament de Palma commemora, com cada any, el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones amb un programa d'actes i amb la presentació d'aquest Informe.

Imatge 1: Imatge corporativa del Dia Internacional contra la Violència cap a les Dones

METODOLOGIA

L'estratègia metodològica per a elaborar aquest Informe es fonamenta en una aproximació analíticodescriptiva a la problemàtica de la violència contra les dones, a través de la sistematització i l'explotació de diverses dades quantitatives. Segons el seu origen, els indicadors utilitzats inclouen registres oficials, com ara denúncies, diligències judicials, victimitzacions, sentències i estadístiques de condemnats; dades d'activitats policials preventives i inspeccions administratives; informes, enquestes i dades d'atenció a la violència masclista de diversos organismes públics.

L'any d'estudi és el 2023, i es fa una comparativa amb l'any precedent; per a algunes variables s'analitza l'evolució en sèries relatives als darrers 5 anys i en alguns casos s'amplia la comparativa longitudinal als 10 i 20 anys.

La informació que es presenta en relació amb la violència de gènere, una de les múltiples manifestacions de la violència contra les dones, fa referència a la que exerceixen els homes sobre les dones amb les quals han mantingut o mantenen una relació afectiva, malgrat que no hi hagi convivència, tal com defineix l'article 1 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. Aquest tipus de violència es mesura des d'una perspectiva judicial i inclou informació sobre els feminicidis, la quantitat de delictes ingressats, les denúncies, les ordres de protecció sol·licitades i les mesures judicials implementades en matèria de violència de gènere.

Les dades que s'ofereixen a nivell judicial pertanyen al Consell General del Poder Judicial. La informació està desagregada en tres nivells: estatal, autonòmic i del Partit Judicial (PJ) de Palma. El PJ de Palma agafa el nom d'aquest municipi, encara que inclou dades corresponents a persones residents en d'altres setze: Algaida, Andratx, Banyalbufar, Bunyola, Calvià, Deià, Esporles, Estellencs, Fornalutx, Lluçmajor, Marratxí, Puigpunyent, Santa Eugènia, Santa Maria del Camí, Sóller i Valldemossa.

En relació amb les dones assassinades a mans de la seva parella o exparella es prenen de referència les dades de feminicidis facilitades pel Ministeri d'Igualtat, a nivell estatal i autonòmic, revisades a 18 de novembre de 2024. També s'aporten dades de les persones menors d'edat que han quedat òrfenes i de la violència vicària; és a dir, de les persones menors assassinades per violència de gènere contra sa mare, les quals es recullen oficialment des de 2013.

La segona part d'aquest Informe aporta informació sobre altres violències contra la dona fora de l'àmbit de la parella o l'exparella. Per una banda, es presenten dades sobre les de fora de la parella o l'exparella; és a dir els assassinats de dones per masclisme o misogínia a mans d'homes que no són ni han estat les seves parelles. S'utilitzen les dades del Ministeri d'Igualtat, que comencen a comptabilitzar-se des de gener de 2022, i que estableixen una tipologia amb 4 categories segons l'àmbit en què se circumscriu l'assassinat: familiar, social, sexual i vicari (assassinat d'una dona major d'edat per part d'un home com a instrument per a causar perjudici o mal a una altra dona per raó de gènere).

Respecte de la violència sexual s'analitzen els delictes contra la llibertat sexual i la ciberdelinqüència sexual utilitzant com a font principal els registres i els informes del Ministeri d'Interior. Cal recordar que les dades de delictes sexuals, a partir de 2023, inclouen municipis amb població superior a 20.000 habitants, la qual cosa suposa la inclusió d'un major nombre de municipis i per tant informació autonòmica més ajustada a la realitat (fins a 2022 només s'inclouen municipis amb més de 30.000 habitants).

Dins de les violències sexuals s'ofereix informació a nivell estatal i autonòmic sobre el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, amb dades del Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO). La

informació envers aquesta problemàtica a nivell municipal fa referència a l'Informe de 2023 sobre la identificació de casos de TFES, elaborat per l'Ajuntament de Palma a partir de les dades d'atenció a la prostitució.

Finalment, s'aporta informació relativa a la LGTBIfòbia i la discriminació per raó de gènere, d'acord amb les dades que, a nivell estatal i autonòmic, recull i presenta anualment el Ministeri d'Interior. Així mateix, s'analitzen els principals resultats de la darrera enquesta *LGBTIQ equality at a crossroads — progress and challenges* de l'Agència Europea pels Drets Fonamentals (FRA) sobre la situació del col·lectiu LGTBI a Europa.

En el tercer bloc, s'ofereix informació sobre els recursos de protecció i atenció a les víctimes de violència masclista que existeixen als àmbits estatal, autonòmic i local. Així, s'utilitzen com a fonts d'informació la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere i s'incorporen dades sobre el telèfon d'atenció 016, el Servei de Teleassistència Mòbil d'Atenció i Protecció per a Víctimes de Violència de Gènere (ATENPRO), i el sistema de seguiment integral vioGén.

En l'àmbit autonòmic i/o provincial, només es disposa de la informació facilitada per l'Institut Balear de la Dona en relació amb l'atenció i els acompanyaments realitzats a víctimes de violència de gènere del Servei 24h. Cal assenyalar que no ens ha estat possible disposar de les dades d'atenció i acolliment del Consell de Mallorca.

A nivell local, es presenten les dades més destacades sobre els recursos d'atenció a les violències masclistes de l'Ajuntament de Palma, incloent-hi informació del Servei d'Acolliment Municipal de Víctimes de Violència Masclista (SAMVVM), del Servei Municipal d'Atenció Integral a la Violència Masclista (SAIVM), de la Policia Local de Palma i de l'atenció municipal a persones en situació de prostitució.

1. LA MAGNITUD DE LA VG

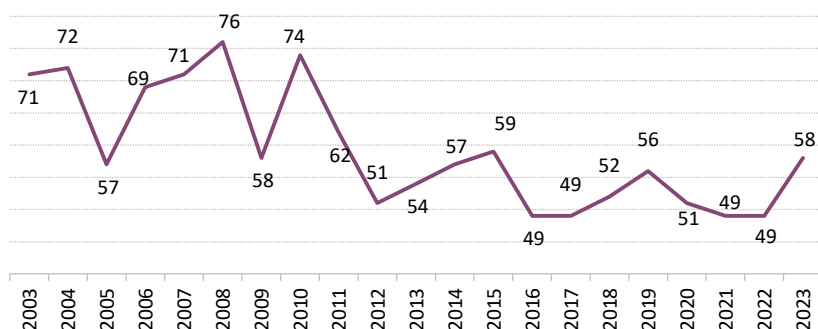
La violència de gènere (VG) és una de les manifestacions més clares de la desigualtat, la subordinació i les relacions de poder dels homes sobre les dones. D'acord amb la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, aquest tipus de violència és la que exerceixen els homes sobre les dones amb les quals han mantingut o mantenen una relació afectiva, malgrat que no hi hagi convivència. Apareix de forma progressiva, moltes vegades subtil i amb conductes amb les quals se cerca reafirmar una relació de domini sobre la parella.

L'escalada de la violència de gènere sol començar amb actituds masclistes que es normalitzen, com són la distribució desigual de tasques domèstiques i reproductives, la prioritització de la carrera professional masculina o els comportaments de gelosia. I passa pel control i el maltractament psicològic, fent-se més visible amb el maltractament físic, i es pot arribar fins i tot a l'assassinat.

1.1. Feminicidis per violència de gènere

A l'Estat espanyol, a data de 18 de novembre de 2024, el nombre de dones assassinades a mans de les seves parelles o exparelles, punta de l'iceberg de la violència de gènere, se situa en 1.285. Des que se'n tenen registres, la xifra anual de víctimes mortals, com es pot observar al gràfic 1, es manté constant i supera amb escreix les 49 víctimes a l'any.

Gràfic 1. Evolució de les víctimes mortals per violència de gènere a Espanya

Font: Delegació del Govern contra la Violència de Gènere

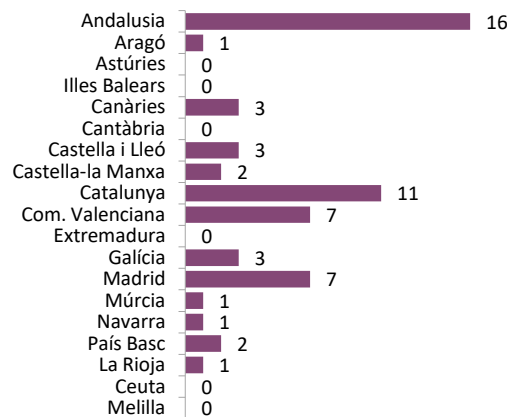
En fer una anàlisi longitudinal de la violència de gènere al nostre territori, veim que a les Illes Balears, des de fa més d'una dècada, la taxa de víctimes mortals és força elevada i, amb l'excepció de 2017, 2022 i 2023, en què no hi hagut cap dona assassinada, la taxa de la resta dels anys ha superat considerablement l'estatal. Cal destacar l'any 2016, quan a les Illes Balears es comptabilitzaren 6 dones mortes a mans de la seva parella o exparella, una taxa de 12,7 punts, 10 punts més que la que presentà el conjunt d'Espanya per a aquest any.

Per altra banda, cal parlar dels assassinats per violència vicària, que des de 2013 comencen a comptabilitzar-se oficialment. La violència vicària és la que exerceix l'agressor de VG als éssers estimats de la víctima, especialment els seus fills i filles. Des que es tenen registres a Espanya han mort en total 61 menors d'edat per aquesta violència, en gran part dels casos a mans del seu propi pare.

En l'any d'estudi, el 2023, d'acord amb les dades oficials de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, 58 dones han estat assassinades a mans de la seva parella o exparella (9 més que l'any anterior). A aquesta xifra, s'hi han d'afegir 2 fills i filles menors d'edat assassinats per violència vicària. Per tant, hem de parlar de 60 víctimes als registres oficials, a més de 58 infants menors d'edat que han quedat orfes (20 més que el 2022).

A les Illes Balears, el 2023, no hi ha hagut cap assassinat per violència de gènere.

Gràfic 2. Víctimes mortals per VG segons CA. 2023

Font: Delegació del Govern contra la Violència de Gènere

En el que duim de 2024, i d'acord amb la darrera actualització estadística de 15 de novembre, 40 dones han estat assassinades per violència de gènere a Espanya i 4 menors per violència vicària. A més, han quedat orfes 30 infants menors d'edat. A la nostra Comunitat Autònoma no s'ha registrat cap assassinat per VG.

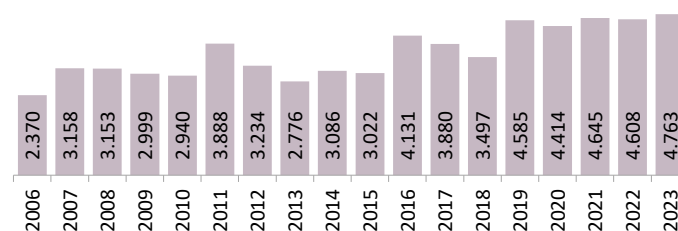
1.2. Dades judicials en matèria de VG

1.2.1. Delictes ingressats

Segons les dades publicades pel Consell General del Poder Judicial, el 2023 al conjunt de l'Estat espanyol ingressaren 221.223 delictes per VG; a les Illes Balears, 8.086. Això suposa un augment anual dels delictes ingressats de l'11% i el 5%, respectivament.

En el cas del Partit Judicial (PJ) de Palma hi ingressaren 4.763 delictes. La xifra es manté per sobre dels 4.000 des de 2019 i s'ha incrementat lleugerament respecte de l'any anterior, concretament en 165 casos (un 3%).

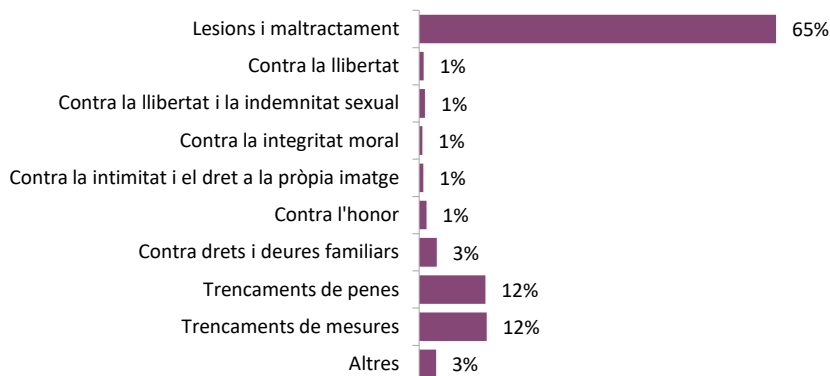
Gràfic 3. Evolució del delictes ingressats per violència sobre la dona al PJ de Palma

Font: Consell General del Poder Judicial

Igual que els anys anteriors, la major part dels delictes ingressats per violència sobre la dona, i amb molta diferència respecte de la resta, són els de lesions i maltractaments, que representen el 65% de tots els ingressats. Els delictes de trencament de penes i els de trencament de mesures suposen en cada cas el 12%; el 3% són delictes contra drets i deures familiars.

Gràfic 4. Afers penals de VG PJ de Palma per tipologia

Font: Consell General del Poder Judicial

Si comparam les dades del PJ de Palma de 2023 amb les de l'any anterior observam que els delictes de lesions i maltractaments continuen essent la tipologia amb major incidència, encara que n'ha disminuït la xifra un 2%. Dins d'aquesta categoria, principalment augmenten els delictes de lesions prevists per l'article 173 del Codi penal; és a dir, aquells en què s'infligeix un tracte degradant, menyscabant greument la integritat moral de la víctima. També han augmentat un 75% els de trencament de mesures i gairebé s'han triplicat els delictes contra drets i deures familiars.

1.2.2. Denúncies per violència de gènere

El 2023, a l'Estat espanyol s'interposaren 199.282 denúncies, 7.957 a les Illes Balears i 4.641 al PJ de Palma. Això significa que a Espanya es formulà un 9% més de denúncies que el 2022, i a les Balears un 14% més; en xifres absolutes, 957 denúncies més.

Al PJ de Palma es registraren 692 denúncies més que l'any precedent, en què se n'interposaren 3.949, la qual cosa suposa un percentatge de variació interanual del 18%; aquest increment representa el doble de l'observat per al conjunt de l'Estat.

Si analitzam el nombre de denúncies a partir de la seva taxa, aquestes xifres suposen que, el 2023, a Espanya, per cada 10.000 dones, 81,3 interposaren una denúncia per VG. A les Illes Balears, 131 dones per cada 10.000 i, al PJ de Palma, 148,5. Com es pot observar a la taula 1, la taxa de denúncies s'ha incrementat als 3 territoris d'anàlisi.

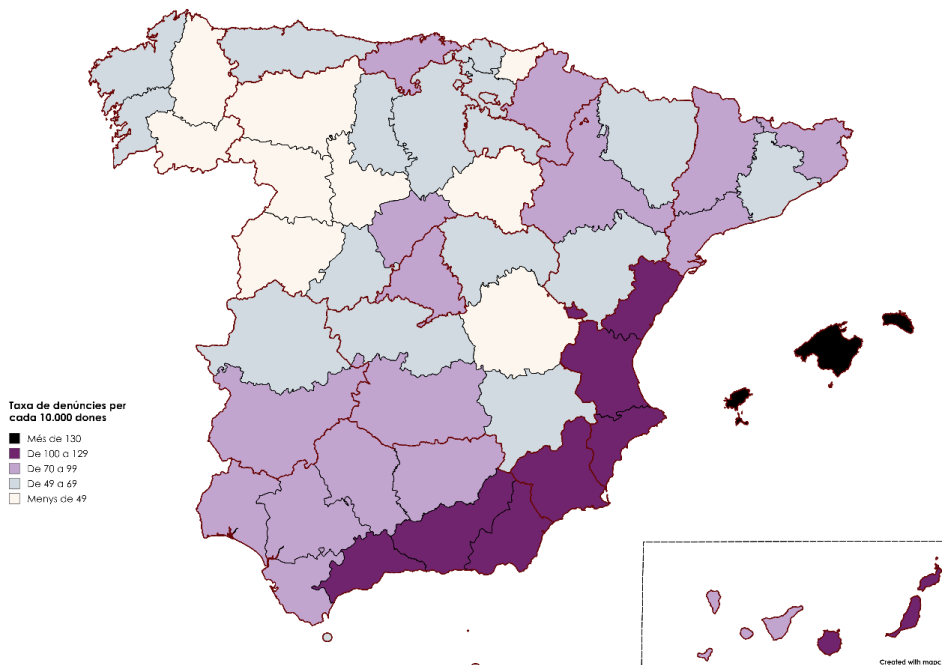
Taula 1. Denúncies de violència contra la dona

	Any 2022	Any 2023
Espanya	182.065	199.282
Taxa de denúncies	75,2	81,3
Illes Balears	7.000	7.957
Taxa de denúncies	118,5	131,0
Partit Judicial de Palma	3.949	4.641
Taxa de denúncies	128,5	148,5

Font: Consell General del Poder Judicial

En comparar geogràficament les taxes de denúncies per violència contra la dona, veim que la de les Illes Balears és molt superior a la del conjunt de l'Estat. Per províncies, som la que presenta la taxa de denúncies més elevada (131), seguida d'altres regions de la conca mediterrània com Castelló (127), Granada (123), Almeria (116) o Múrcia (115). Les províncies amb menor taxa de denúncies són Salamanca (36,1), Sòria (41,5) i Lleó (44,1).

Imatge 2: Taxa de denúncies per cada 10.000 dones segons província

Taula 2. Denúncies per violència contra la dona

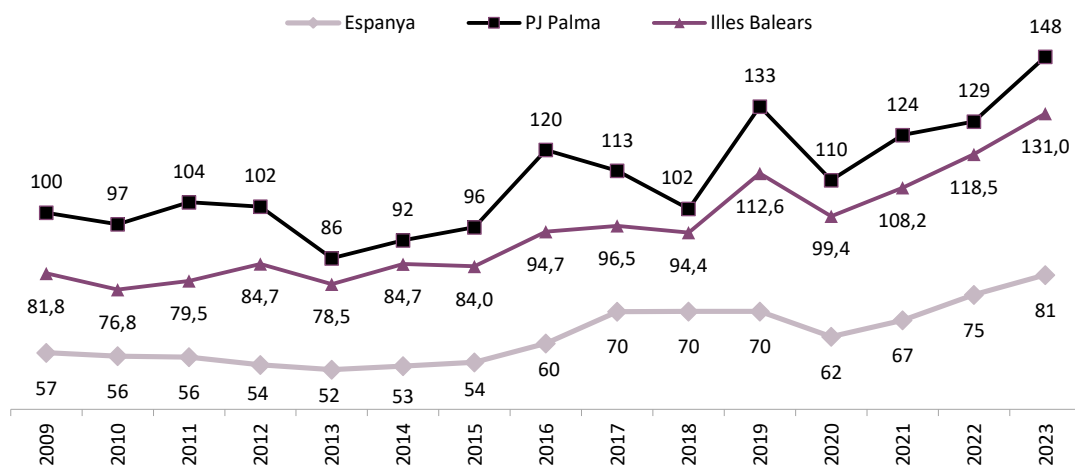
Província	Denúncies	Taxa*10.000 hab.	Taxa*10.000 dones
Illes Balears	7.957	65,8	131,0
Castelló	3.875	64,1	127,3
Granada	5.815	62,3	122,8
Almeria	4.271	56,7	116,2
Múrcia	8.898	57,3	115,0
Alacant	10.922	55,9	110,5
Las Palmas	6.071	53,0	105,3
València	14.158	53,3	104,3
Màlaga	9.445	51,4	100,7
Santa Cruz de Tenerife	5.369	50,3	98,7
Segòvia	759	48,9	98,0
Huelva	2.629	49,2	97,7
Lleida	1.967	44,0	89,9
Navarra	3.017	44,9	88,8
Saragossa	4.338	44,3	86,8
Madrid	30.032	43,7	83,8
Cadis	5.676	42,4	83,8
Badajoz	2.817	42,3	83,6
Cantàbria	2.492	42,4	82,2
Espanya	199.282	41,4	81,3
Jaén	2.480	40,0	79,2
Tarragona	3.231	38,1	76,0
Sevilla	7.557	38,6	75,3
Girona	2.977	36,8	73,7

Província	Denúncies	Taxa*10.000 hab.	Taxa*10.000 dones
Ciudad Real	1.804	36,7	72,7
Còrdova	2.844	36,7	71,9
Àlaba	1.187	35,3	69,5
Àvila	539	33,7	67,8
Càceres	1.308	33,7	66,8
Guadalajara	905	32,9	66,7
Astúries	3.438	34,2	65,3
Burgos	1.146	32,1	64,1
Toledo	2.316	31,7	63,8
Biscaia	3.627	31,4	60,8
La Rioja	983	30,5	60,3
Albacete	1.116	28,8	57,7
Barcelona	16.775	28,9	56,5
Pontevedra	2.768	29,2	56,5
Osca	626	27,6	55,9
Terol	366	27,1	54,9
La Corunya	3.155	28,1	53,9
Palència	421	26,7	52,8
Zamora	405	24,3	48,1
Ourense	761	25,0	48,1
Lugo	799	24,6	47,9
Valladolid	1.277	24,5	47,7
Conca	459	23,1	46,6
Guipúscoa	1.698	23,4	45,7
Lleó	1.016	22,6	44,1
Sòria	183	20,4	41,5
Salamanca	607	18,6	36,1

Font: Consell General del Poder Judicial

Tal com es pot observar al gràfic 5, any rere any la taxa de denúncies per VG del PJ de Palma se situa molt per sobre de la del conjunt de les Illes Balears i de la de l'Estat espanyol. La mitjana del PJ de Palma dels darrers 15 anys és de 110,5 per cada 10.000 dones, mentre que a nivell estatal aquesta xifra és de 62,7 punts, i la de l'autonòmic de 95.

Gràfic 5. Denúncies de VG per cada 10.000 dones

Font: Consell General del Poder Judicial

El comportament evolutiu de les denúncies mostra una dinàmica: en els períodes de crisi en què augmenten la desocupació i les dificultats econòmiques (com va passar a la crisi de 2008 i amb el confinament i les restriccions més dures de la pandèmia de 2020) es redueix el nombre de denúncies, perquè les dones troben majors dificultats per a viure autònomament i suporten aquestes situacions per manca d'alternatives. Per contra, les denúncies augmenten en els períodes de recuperació; etapes més pròsperes per a afrontar tot el procés, per a la cerca de feina i aconseguir independència econòmica.

En termes absoluts, com ja s'ha esmentat, en el 2023 al PJ de Palma s'interposaren 4.641 denúncies per VG, un 18% més que el 2022, però com l'any precedent la majoria han estat presentades per atestat policial (el 82%). D'aquestes, el 78% comptava també amb denúncia de la víctima (2.998), el 18% han estat per intervenció directa policial i el 5% per la denúncia interposada d'algun familiar (156). Les denúncies presentades directament per la víctima representen sols el 2% del total, aquesta xifra però s'ha incrementat un 50% respecte de 2022.

Taula 3. Denúncies per VG presentades al PJ de Palma

	2022	2023
Denúncies rebudes	3.949	4.641
Presentada directament per la víctima	55	98
Presentada directament per familiars	14	54
Atestats policials	3.438	3.824
Amb denúncia de la víctima	2.750	2.998
Amb denúncia de familiar	234	156
Per intervenció directa policial	454	670

Font: Consell General del Poder Judicial

Per altra banda, s'ha d'esmentar que al PJ de Palma, durant l'exercici d'estudi, s'han presentat 1.037 renúncies al procés, de les quals 586 són de dones espanyoles i, 451, d'estrangeres. Això significa que el 22% de les víctimes amb denúncia per VG renuncia a continuar el procediment judicial iniciat (6 punts més que l'any precedent). Aquesta proporció de renúncia és força similar a la de les Illes Balears (22,5%) i més del doble de l'estatal, que se situa en el 9,8%. Cal apuntar que la por a represàlies, les pressions familiars o la dependència emocional i/o econòmica cap a l'agressor pot fer que algunes dones decideixen renunciar al procés d'enjudiciament.

Taula 4. Renúncies al procés per VG del PJ de Palma

Renúncies al procés	1.037
Renúncies d'espanyoles	586
Renúncies d'estrangeres	451

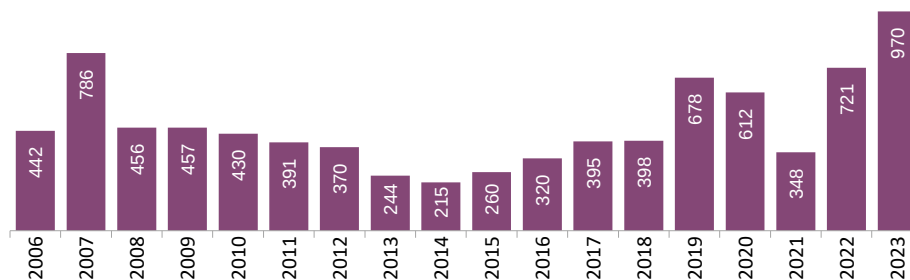
Font: Consell General del Poder Judicial

1.2.3. Ordres de protecció

El 2023, a tot l'Estat espanyol s'han implementat 42.495 ordres de protecció i mesures de l'article 544 de la Llei d'enjudiciament criminal,¹ la qual cosa suposa un augment del 7% respecte de l'any anterior. A les Illes Balears se n'han sol·licitades 1.631, un 17% més que el 2022; a l'àmbit del PJ de Palma, 970 ordres de protecció, un 35% més.

¹ Fins a 2014 es computaven únicament les ordres de protecció sol·licitades a l'empara del article 544ter de la Llei d'enjudiciament criminal. A partir del primer trimestre de 2015 també s'hi inclouen les previstes a l'article 544.bis de la dita Llei.

Gràfic 6. Ordres de protecció de VG al PJ de Palma

Font: Consell General del Poder Judicial

Analitzant-ho en detall, i d'acord amb l'origen i l'edat de la víctima veim que al PJ de Palma, en el 47% dels casos en què se sol·licita una ordre de protecció, es tracta d'una dona espanyola major d'edat, i en el 44% d'una dona estrangera. De les víctimes menors d'edat, la majoria són espanyoles –aquest col·lectiu representa el 7% del total– i d'estrangeres se'n comptabilitzaren 16, el 2% del total.

Taula 5. Ordres de protecció per nacionalitat de la víctima al PJ de Palma

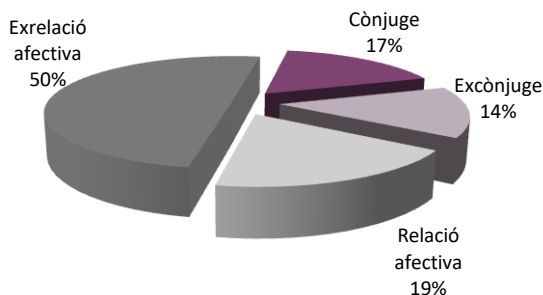
	Xifres	Percentatges
	970	100%
Dona espanyola major d'edat	455	47%
Dona espanyola menor d'edat	68	7%
Dona estrangera major d'edat	431	44%
Dona estrangera menor d'edat	16	2%

Font: Consell General del Poder Judicial

Respecte del perfil de la persona denunciada en les sol·licituds de protecció, al PJ de Palma la meitat dels denunciats són estrangers i, l'altra meitat, espanyols. A l'àmbit de les Illes Balears els percentatges de denunciats estrangers se situen en el 48%, i a nivell estatal disminueix aquesta proporció i s'observa que, principalment, els denunciats són espanyols, atès que gairebé 2 de cada 3 ho són.

Si analitzam les ordres de protecció establertes al PJ de Palma segons la relació de la víctima i la persona denunciada, observam que principalment tenen o han tingut una relació afectiva sense unió matrimonial. En la meitat dels casos víctima i denunciat havien mantingut una relació afectiva que ja havia finalitzat, i en el 19% encara es mantenia. La proporció d'ordres en què víctima i denunciat són cònjuges és del 17% i, en el cas dels excònjuges, del 14%. Independentment de si existeix una unió formal, el que s'observa és que en el 64% dels casos, en sol·licitar alguna mesura de protecció per VG, la relació amb l'agressor ja s'havia acabat.

Gràfic 7. Ordres de protecció segons relació de la víctima amb el denunciat

Font: Consell General del Poder Judicial

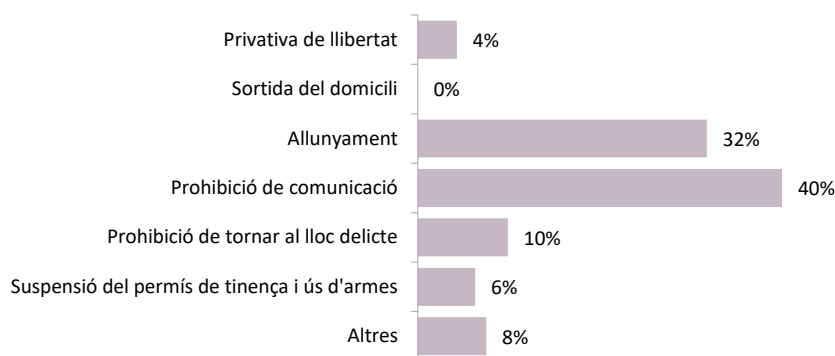
Ja hem vist que el nombre d'ordres de protecció sol·licitades a Palma ha augmentat considerablement en un any, un 35%. Aquest increment es deu principalment a l'augment de les sol·licituds de protecció davant l'exparella afectiva, xifra que s'ha vist duplicada respecte de la de l'any anterior.

1.2.4. Mesures judicials

En els casos de VG les mesures judicials de protecció, siguin de naturalesa penal o civil, es poden establir tant si hi ha ordre de protecció com si no. El 2023 al PJ de Palma es dictaren 1.644 mesures de naturalesa penal i 207 de naturalesa civil. Això significa un increment del 27% respecte de 2022 en el nombre de mesures penals establertes, i del 60% en el de mesures civils. Aquest creixement en les sol·licituds penals respon a la major interposició d'aquestes per part de les mateixes víctimes, tal com s'ha manifestat a l'apartat anterior.

Les mesures de naturalesa penal amb major incidència són les de prohibició de comunicació, que implicaren el 40% de les mesures judicials imposades el 2023, i les d'allunyament, que representaren el 32%.

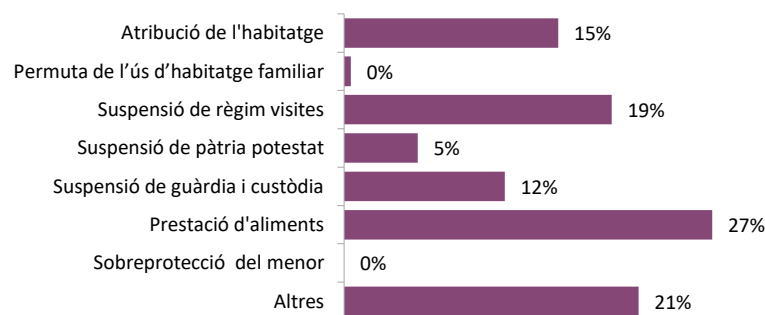
Gràfic 8. Mesures judicials de protecció per VG de naturalesa penal al PJ de Palma

Font: Consell General del Poder Judicial

Les mesures judicials de naturalesa civil més freqüents en l'any d'estudi són les de prestació d'aliments, amb una incidència del 27% (proporció que ha augmentat 6 punts respecte de 2022), i les de suspensió del règim de visites, una mesura que es va implementar en el 19% dels casos. En tercer lloc, també destaca l'atribució de l'habitatge amb una proporció del 15% (xifra que s'ha reduït 12 punts percentuals en comparar amb l'any precedent).

Gràfic 9. Mesures judicials de protecció per VG de naturalesa civil al PJ de Palma

Font: Consell General del Poder Judicial

2. ALTRES VIOLÈNCIES CONTRA LES DONES

Tal com es recull a la presentació d'aquest Informe, amb la resolució 54/134 de Nacions Unides i específicament, el Conveni d'Istanbul del 2011 es va ampliar la conceptualització de la violència contra les dones més enllà de la violència en l'àmbit de la parella o l'exparella, redefinint-la i incloent-hi tots els actes de violència basats en el gènere. Tot i que aquest instrument jurídic va establir l'obligació d'obtenir i prestar dades estadístiques detallades i seqüenciades sobre totes les formes de violència contra les dones, a Espanya no és fins a 2022 quan es recull oficialment gran part d'aquestes dades.

A nivell estatal la necessitat de disposar d'informació d'altres violències contra les dones per a analitzar-ne la problemàtica s'estableix també en dos instruments normatius més recents: la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència, que modifica l'article 1 de la Llei orgànica 1/2004, i la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

És a partir de totes aquestes dades que podem aproximar-nos a la problemàtica de la violència contra les dones d'una manera més adequada i integral.

Per això, a més de la violència contra les dones en l'àmbit de la parella o l'exparella, en aquest apartat s'analitzen altres tipus de violència masclista. Aquestes altres violències presenten múltiples manifestacions, que inclouen els feminicidis i les agressions sexuals fora de la parella, el tràfic amb fins d'exploració sexual, la discriminació de gènere, etc. Aquestes violències masclistes fora de l'àmbit de la parella constitueixen un problema social important i són el reflex de les desigualtats palees que pateixen, encara avui en dia, les dones.

2.1. Feminicidis fora de la parella o l'exparella

Els assassinats de dones a mans de les seves parelles o exparelles són la manifestació més extrema de la violència de gènere i, com hem vist, una realitat molt preocupant a Espanya. Però més enllà d'aquests feminicidis íntims hi ha nombrosos casos de dones assassinades pel fet de ser dones, per homes que no en són ni n'han estat parella. Aquests feminicidis són també assassinats masclistes i es recullen de forma oficial a Espanya des de 2022.

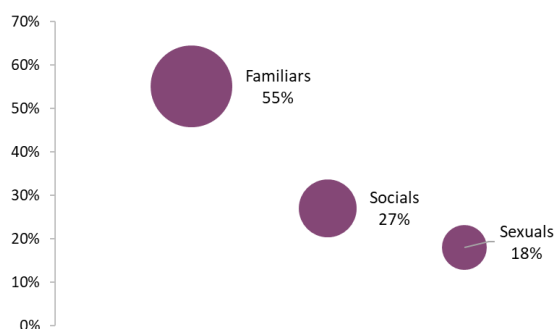
D'acord amb les dades recollides per la Delegació del Govern contra la VG i publicades pel Ministeri d'Igualtat, el 2023 a l'Estat espanyol es comptabilitzaren 22 feminicidis d'aquest tipus, cap a les Illes Balears. I un total de 56 feminicidis des del 2022.

El 55% d'aquests han estat feminicidis familiars; 12 dones han mort assassinades per homes del seu entorn familiar.² El 27% correspon a feminicidis socials, amb 6 dones assassinades per una agressió, de caràcter no sexual, a mans d'un home amb qui no tenen cap relació de parella ni familiar (desconegut, company de feina, etc.). Finalment, com a feminicidis sexuals, es comptabilitzaren 4 assassinats vinculats a la violència sexual per part d'un

² Aquesta categoria inclou els crims d'honor.

home sense relació de parella o familiar, que representen el 18% del total; aquesta categoria inclou els crims relacionats amb el tràfic amb fins d'exploració sexual, els que són resultat d'una mutilació genital femenina i els vinculats a matrimonis forçats.

Gràfic 10. Altres feminicidis. Espanya 2023

Font: Delegació del Govern contra la VG

En el que duim d'any, i d'acord amb les darreres dades publicades a 30 de setembre, s'han registrat 6 feminicidis fora de la parella o l'exparella a Espanya: 3 familiars, 2 socials i 1 sexual.

2.2. Violències sexuals

L'Organització Mundial de la Salut defineix la violència sexual com "tot acte sexual, la temptativa de consumir un acte sexual, els comentaris o insinuacions sexuals no desitjats, o les accions per a comercialitzar o utilitzar de qualsevol altra manera la sexualitat d'una persona mitjançant coacció per part d'una altra persona, independentment de la relació d'aquesta amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosos la llar i el lloc de feina". També pot haver-hi violència sexual si la persona no està en condicions de donar el seu consentiment; per exemple, quan està embriaga, sota els efectes d'un estupefaent, adormida o mentalment incapacitada.

La violència sexual inclou l'abús, les agressions i l'exploració sexual, i també tota una sèrie de comportaments, molts dels quals estan naturalitzats, com el contacte físic no desitjat, amb tocaments o besades, i els comentaris ofensius sobre el cos i la sexualitat de les dones. Inclou accions com l'enviament d'imatges sexuals amb la intenció d'humiliar i intimidar o les insinuacions inapropiades al carrer, a la feina, a les xarxes...

En relació amb els delictes per violència sexual que s'analitzen en aquest punt, cal ressenyar que a partir de 2022, amb la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, es modifiquen els articles del Codi penal que marcaven diferències substancials i estableixen una distinció entre els delictes d'abús i d'agressió sexual basada en l'ús de la violència o la intimidació. Amb la nova normativa desapareix aquesta distinció i es posa el focus en el consentiment de la víctima com a eix central, independentment de la concurrència de violència o intimidació. I "només s'entendrà que hi ha consentiment quan s'hagi manifestat lliurement mitjançant actes que, en atenció a les circumstàncies del cas, expressin de manera clara la voluntat de la persona" (article 178.1 del Codi penal).

2.2.1. Delictes contra la indemnitat i la llibertat sexual

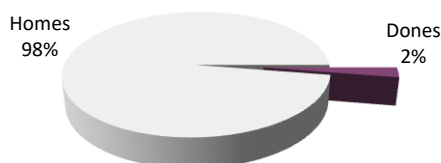
Les dades de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual disgregades per sexe, ens ofereixen una fotografia molt aclaridora sobre la violència sexual que pateixen les dones, atès que, com es manifesta, són elles fonamentalment les víctimes d'aquests fets. Pel que fa a les Illes Balears, i d'acord amb les dades disponibles de 2023 sobre victimitzacions³ per delictes sexuals, en el 85% dels casos la víctima és una dona, i en el 15% un home. Al contrari, les xifres sobre detencions i investigats ens mostren que són ells majoritàriament, en el 97% dels casos, els perpetradors d'aquests delictes. Aquesta dinàmica es manté longitudinalment, i s'hi observen aquestes distribucions per sexe, any rere any tant a nivell autonòmic com estatal.

Gràfic 11. Victimitzacions dels delictes sexuals a les Illes Balears per sexe

Font: Ministeri d'Interior

Gràfic 12. Detencions i investigats dels delictes sexuals a les Illes Balears per sexe

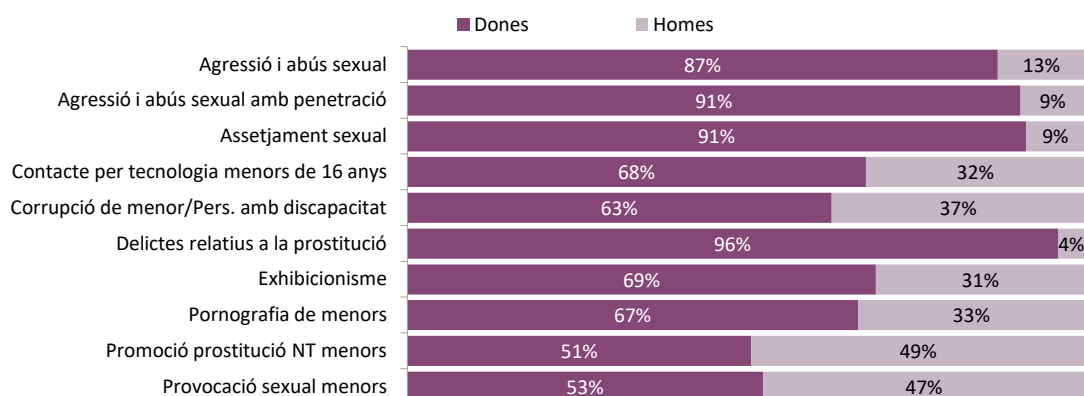
Font: Ministeri d'Interior

De les dades disgregades per sexe i tipus de delicte, només se'n disposa a nivell a estatal, però ens permeten aprofundir en les dinàmiques de la violència sexual. En totes les categories les víctimes són fonamentalment dones i destaquen els delictes referits a la prostitució (96% dones), els d'assetjament i els d'agressió i abús sexual (91% en cada cas). Les diferències per sexe es redueixen i s'identifica un increment de les victimitzacions masculines, en els delictes que involucren menors d'edat, especialment els de promoció de la prostitució de menors a través de noves tecnologies (49% d'homes víctimes) i dels de provocació sexual de menors (47% homes).⁴

³ Nombre de fets denunciats per persones víctimes o perjudicades per qualche infracció penal. Una mateixa denúncia pot incloure uns quants fets denunciats i unes quantes víctimes o persones perjudicades. És *victimitzacions* el terme que engloba la suma dels diferents fets que afecten una determinada víctima.

⁴ Regulat a l'article 186 del Codi penal: "El qui, per qualsevol mitjà directe, vengui, difongui o exhibeixi material pornogràfic entre menors d'edat o persones amb discapacitat necessitades d'especial protecció serà castigat amb la pena de presó de 6 mesos a 1 any o multa de 12 a 24 mesos".

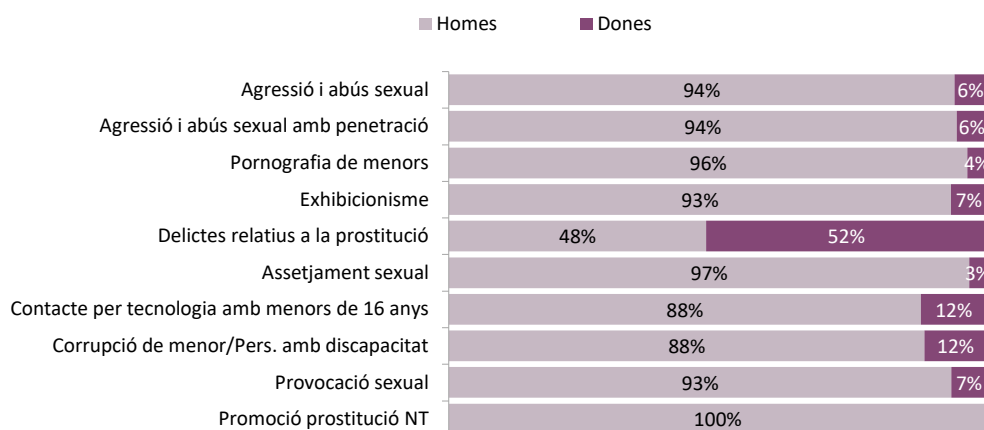
Gràfic 13. Victimitzacions dels delictes sexuals registrats a Espanya per sexe

Font: Ministeri d'Interior

Si bé la majoria de les víctimes de delictes sexuals són dones, com hem indicat anteriorment, gairebé tots els detinguts i investigats d'aquests delictes són homes; a nivell estatal i de forma global representen el 93% dels casos. Per categories observem que l'única excepció a aquesta pauta es dona en els delictes relatius a la prostitució, en què en el 48% de les detencions involucren un home, i en el 52% una dona.

Gràfic 14. Detencions/investigats per delictes sexuals registrats per sexe a Espanya

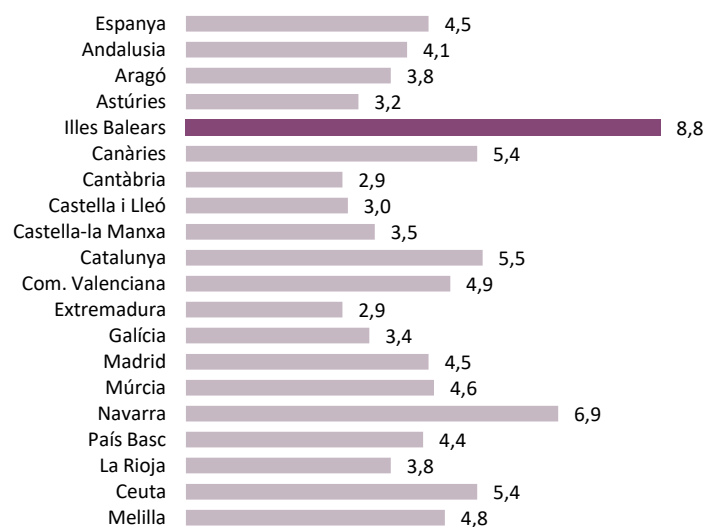
Font: Ministeri d'Interior

Taxa de fets coneguts

Si analitzam la incidència dels delictes sexuals mitjançant la taxa de fets coneguts⁵ contra la llibertat i la indemnitat sexual veim que les Illes Balears en presenten la xifra més elevada del territori espanyol. D'acord amb aquesta taxa, el 2023, a la nostra Comunitat es registraren 8,8 delictes sexuals per cada 10.000 habitants (1 punt més que l'any anterior); això representa gairebé el doble de la mitjana espanyola, que és de 4,5. Les autonomies que més s'aproximen a la taxa balear són Navarra, amb un 6,9, i Catalunya, amb un 5,5. També les Illes Canàries, Ceuta, la Comunitat Valenciana i Melilla registraren una taxa per sobre de la del conjunt d'Espanya. Les que menor taxa de fets contra la llibertat i la identitat sexual presenten són Extremadura i Cantàbria, amb 2,9 cadascuna, i Castella i Lleó, amb un 3.

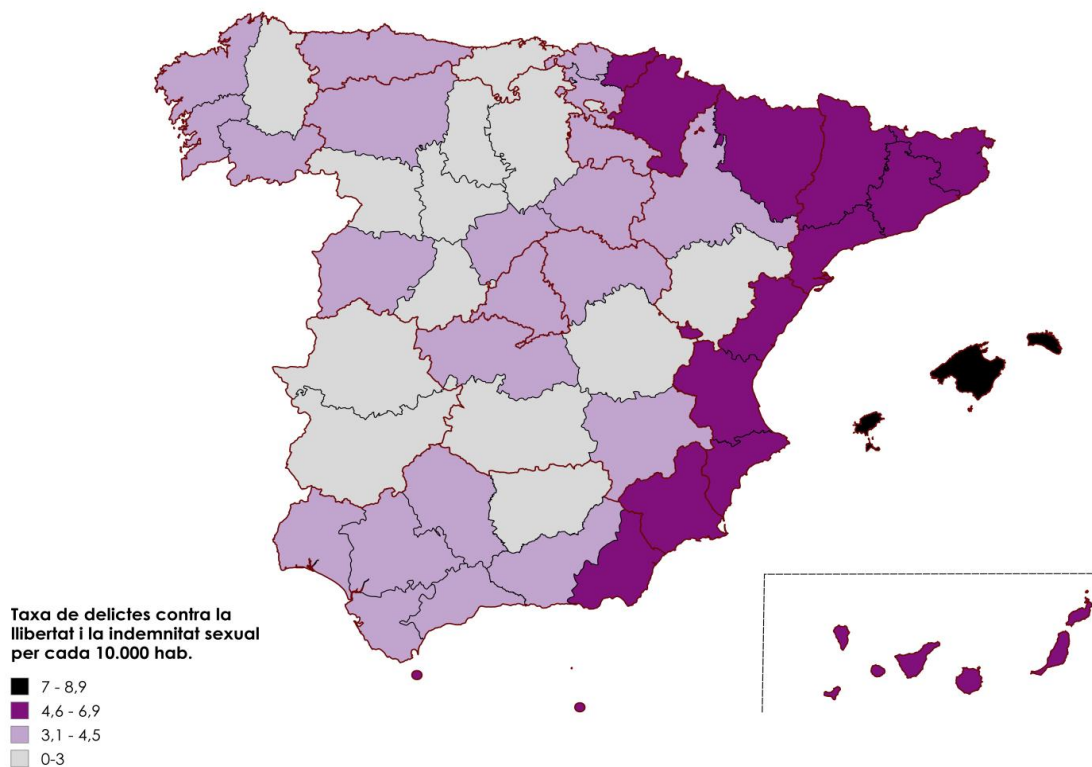
⁵ Infraccions penals i administratives que han estat conegudes per les Forces i Cossos de Seguretat per mitjà de denúncia o per actuació policial realitzada *motu proprio* (tasca preventiva o de recerca).

Gràfic 15. Taxa fets coneguts contra la llibertat i identitat sexual per CA

Font: Ministeri d'interior

Imatge 3: Taxa de fets coneguts per cada 10.000 habitants segons província

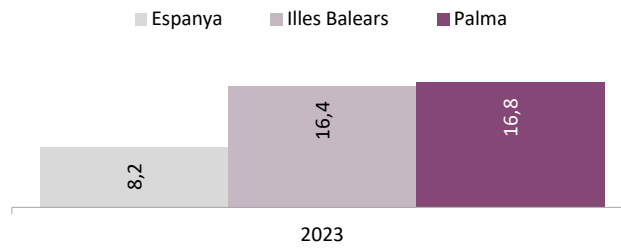

Font: Ministeri d'Interior

Created with mapchart.net

Pel que fa a l'àmbit local, per a analitzar la incidència dels delictes sexuals disposam d'informació sobre les infraccions penals registrades per cada 10.000 dones. El 2023, aquesta taxa s'ha situat en 16,8 al PJ de Palma, xifra sensiblement superior a la registrada per al conjunt de les Illes Balears, que és de 16,4, i més del doble de la calculada a nivell estatal, que és de 8,2.

Gràfic 16. Taxa dels delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual (infraccions penals) per cada 10.000 dones

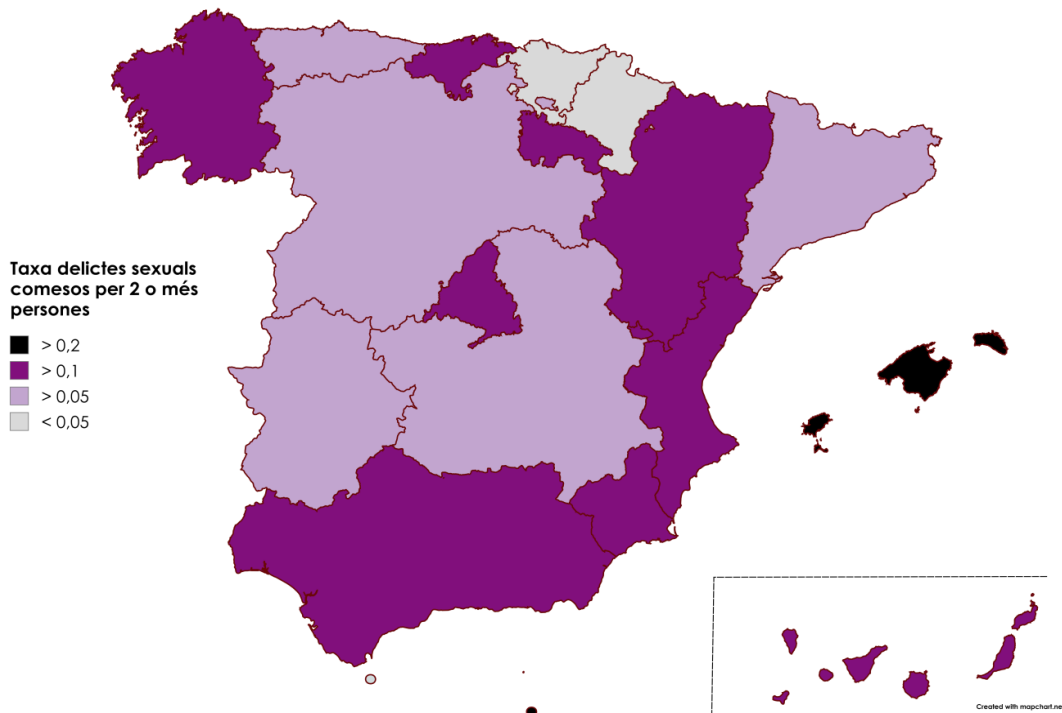
Font: Ministeri d'Interior

Taxa de delictes sexuals comesos per dues persones o més

Respecte dels delictes sexuals comesos per dues persones o més, a nivell estatal es registraren 3.185 delictes d'aquest tipus; a les Illes Balears, 190, un 14% més que l'anterior (24 delictes més en xifres absolutes).

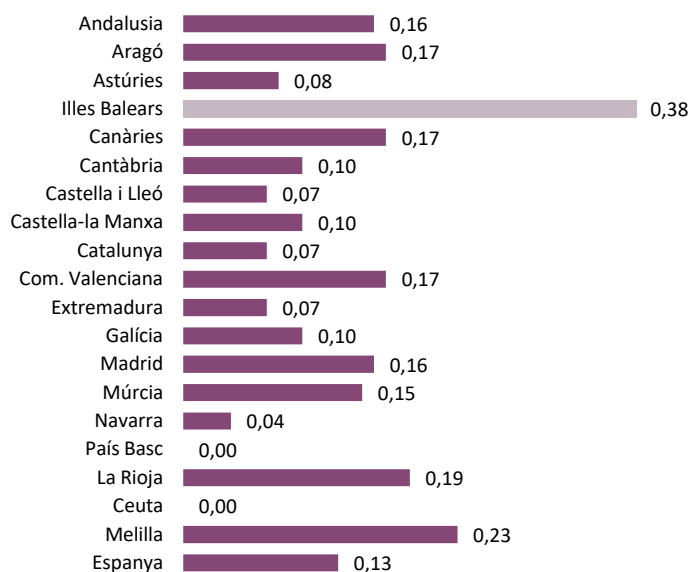
Fent una comparativa estatal s'observa que les Illes Balears (0,38) són la comunitat autònoma amb la taxa de delictes sexuals múltiples més elevada d'Espanya (0,13), seguides de Melilla i La Rioja, amb 0,23 i 0,19 respectivament.

Imatge 4: Taxa per 10.000 hab. dels delictes sexuals comesos per dues o més persones per CA

Font: Ministeri d'Interior

Gràfic 17. Taxa per 10.000 hab. dels delictes sexuals comesos per dues o més persones per CA

Font: Ministeri d'Interior

Els delictes d'índole sexual en detall

Si analitzam en detall els delictes d'índole sexual d'acord amb els diferents indicadors que es recullen, podem aprofundir millor en la problemàtica i identificar els tipus de delictes més estesos. D'acord amb el nombre total de **victimitzacions** veim que a les Illes Balears, en el 2023, s'han comptabilitzat 1.048 victimitzacions, entre les quals destaquen les relacionades amb els delictes d'abús sexual i d'agressió sexual sense penetració (723) i amb penetració (58).⁶

Els delictes contra la llibertat sexual, en general, presenten una de les taxes més altes d'aclariment; el major percentatge de fets aclarits, el trobam en els delictes relatius als abusos i les agressions sexuals, amb una proporció d'aclariment del 84% en aquells en què existeix penetració, i del 73% sense aquesta. Els delictes de contacte amb menors mitjançant tecnologia (28%), provocació sexual (50%) i assetjament sexual (59%) són els que s'aclareixen en una menor proporció.

De les dades disponibles també es desprèn que els delictes que impliquen més **detencions i investigacions** respecte del nombre de fets coneguts són els de prostitució (100%) i d'agressió i abús sexual amb penetració (83%).

Taula 6. Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual registrats a les Illes Balears per tipus de delictes 2023

	Fets coneguts	Taxa fets conegut (x 10.000 hab.)	Fets Aclarits	Victimitzacions	Detencions i investigats
Total	1050	8,8	774	1.048	684
Agressió i abús sexual	709	5,9	521	723	464
Agressió i abús sexual amb penetració	156	1,3	131	158	129
Assetjament sexual	51	0,4	30	54	20
Contacte amb <16 anys mitjançant tecnologia	18	0,2	5	18	1
Corrupció menors/incapacitats	21	0,2	16	21	12
Exhibicionisme	46	0,4	37	40	29
Pornografia de menors	32	0,3	22	7	19

⁶ Delicte tipificat per l'article 179.1 del Codi penal: "Quan l'agressió sexual consisteixi en accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres vies, el responsable ha de ser castigat com a reu de violació amb la pena de presó de quatre a dotze anys."

	Fets coneguts	Taxa fets conegut (x 10.000 hab.)	Fets Aclarits	Victimitzacions	Detencions i investigats
Prostitució	8	0,1	7	18	8
Provocació sexual	8	0,1	4	8	2
Promoció prostitució NT (*)	1	0,0	1	1	0

Font: Ministeri d'Interior

A nivell local, disposam de dades sobre les infraccions sexuals registrades, que el 2023 han sumat 365, xifra sensiblement superior a la de l'any anterior. En relació amb la tipologia d'aquestes infraccions, sols es disposa d'informació diferenciada en dues categories: agressió sexual amb penetració i resta de delictes. D'acord amb aquestes dades, veim que a Palma el 13% dels delictes sexuals han estat per agressió sexual amb penetració (49 en xifres absolutes), i el 87% correspon a la resta de delictes sexuals. Aquesta proporció és força similar a la que s'observa a nivell autonòmic, en què els delictes d'agressió amb penetració representen el 15% del total.

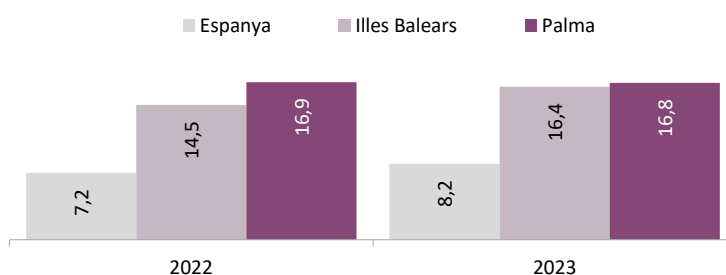
Evolució dels delictes sexuals

L'anàlisi longitudinal de la taxa de delictes sexuals i dels diferents indicadors que inclou posa de manifest un augment progressiu de les violències sexuals tant al municipi de Palma com als àmbits autonòmic i estatal.

Cal ressenyar que, per al càlcul de la taxa de delictes sexuals, fins a 2022 només s'inclouen municipis de més de 30.000 habitants. A partir de 2023 les xifres aportades pel Ministeri d'Interior inclouen municipis amb població superior a 20.000 habitants, per la qual cosa la comparativa longitudinal amb l'any d'estudi no pot continuar amb la sèrie anterior i només podem fer-la amb les dades ajustades de 2022.

Tenint en comte aquesta puntualització podem oferir dues anàlisis temporals. Pel que fa a la comparativa evolutiva de la taxa de delictes sexuals registrada des de 2016 a 2022, observam que a Palma la incidència d'aquests delictes ha anat augmentant fins a duplicar-se; a les Illes Balears s'ha incrementat un 83% i, a Espanya, un 56%. L'anàlisi de la segona sèrie, que permet comparar el 2023 amb les dades homogeneïtzades de 2022, mostra com la dinàmica continua; en el cas de Palma la taxa de delictes sexuals es manté pràcticament igual d'elevada (de 16,9 passa a 16,8); en el cas de les Illes Balears s'incrementa 2 punts i, en el d'Espanya, un punt.

Gràfic 18. % Evolució de la taxa dels delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual per cada 10.000 dones

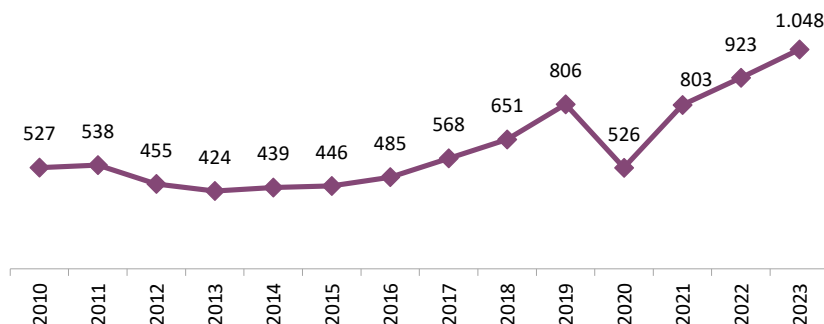

Font: Ministeri d'Interior

Conseqüentment, en l'increment de la taxa de delictes sexuals, veim com a la nostra Comunitat (nivell més pròxim del qual es disposa d'aquesta informació) el nombre de victimitzacions registrades ha anat augmentant progressivament. Amb l'excepció de 2020, en què els delictes sexuals i les victimitzacions disminuïren per la situació de confinament i les restriccions en la mobilitat per la pandèmia, aquestes xifres no han deixat de créixer.

Les victimitzacions compatibilitzades el 2023 superen en gairebé un 14% les de l'any anterior, i en un 30% les de 2021. Si ampliam la comparativa als darrers 13 anys veim que pràcticament s'han duplicat.

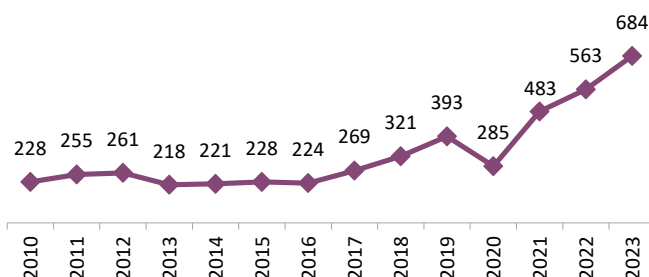
Gràfic 19. Victimitzacions per delictes contra la llibertat sexual de les Illes Balears

Font: Ministeri d'Interior

Les dades de detencions i persones investigades per delictes sexuals també mostren un dinàmica evolutiva d'increment similar a l'observada en les victimitzacions i les taxes de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual. En el 2023, 684 persones han estat detingudes a la nostra Comunitat per aquest fets, un 21% més que el 2022; gairebé el triple que fa 13 anys.

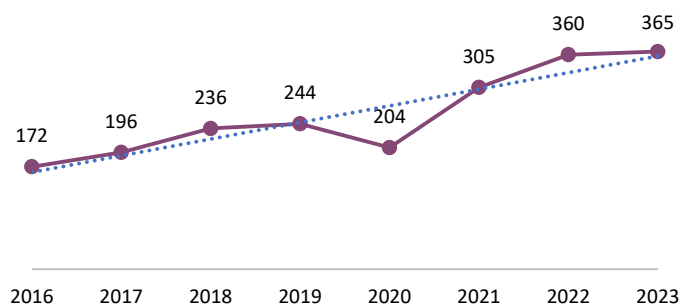
Gràfic 20. Detencions i persones investigades per delictes contra la llibertat sexual de les Illes Balears

Font: Ministeri d'Interior

A nivell de Palma podem analitzar l'evolució de la violència sexual contra les dones mitjançant l'anàlisi longitudinal de les infraccions penals per delictes sexuals i la seva tipologia. Així, veim que en els darrers 7 anys la xifra total de delictes d'índole sexual també ha anat creixent progressivament, fins a duplicar-se; el 2016 es registraren 172 d'aquests delictes i, el 2023, se'n comptabilitzaren 365. L'excepció a aquesta pauta d'augment progressiu, la trobam en el context autonòmic, el 2020, any en què les restriccions de la pandèmia incidiren en la criminalitat en general i en els delictes sexuals comptabilitzats.

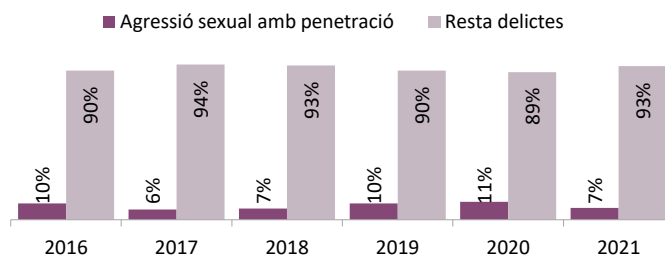
Gràfic 21. Delictes contra la llibertat i indemnitat sexual (infraccions penals) a Palma

Font: Consell General del Poder Judicial

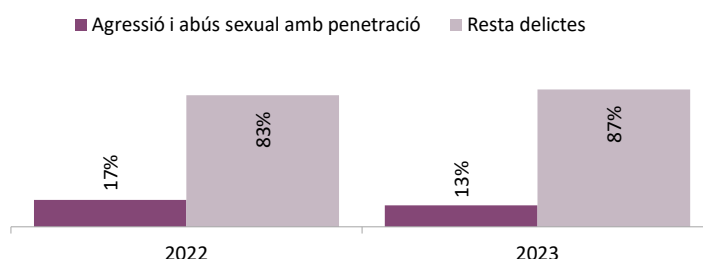
Respecte de la tipologia de delictes sexuals del PJ de Palma, i atesos els canvis normatius i de recollida de la informació, cal fer dues anàlisis temporals. Per una banda, veim que des de 2016 les agressions sexuals amb penetració mantenen una representació sobre la resta de delictes sexuals d'entre el 6 i l'11%. Per l'altra, des de 2022, data a partir de la qual el Ministeri d'Interior ofereix les dades homogeneïtzades d'acord amb la nova Llei sobre violència sexual, s'observa una lleugera disminució de la proporció de delictes sexuals amb penetració (4 punts percentuals menys) en detriment de la resta de delictes sexuals, que augmenten.

Gràfic 22. % Evolució dels delictes contra la llibertat i la identitat sexuals (infraccions penals) a Palma per tipus

Font: Ministeri d'Interior

Gràfic 23. % Evolució dels delictes contra la llibertat i la identitat sexuals (infraccions penals) a Palma per tipus

Font: Ministeri d'Interior

2.2.2. Ciberdelinqüència en delictes sexuals

La ciberdelinqüència de naturalesa sexual és una problemàtica complexa i global que com altres violències sexuals afecta principalment les dones.

D'acord amb el darrer Informe del Ministeri d'Interior sobre la cibercriminalitat a Espanya,⁷ el 2023 es registraren 1.804 delictes d'aquest tipus, 60 a les Illes Balears. En comparació amb l'any precedent, els fets coneguts com a ciberdelinqüència sexual han augmentat un 10% a nivell nacional i han mantingut la seva xifra a nivell autonòmic.

Si analitzam els fets coneguts per tipologia, tant a nivell d'Espanya com de les Illes Balears, destaquen els ciberdelictes per pornografia de menors amb un 40% i 47% d'incidència, respectivament; els segueixen els delictes per contacte amb fins sexuals a través de mitjans digitals amb menors de 16 anys, que representen el 29% del total a Espanya i el 30% a les Illes Balears. La corrupció de menors o persones amb discapacitat implicà el 9% i el 10%. Com veim, principalment els ciberdelictes estan relacionats amb la violència sexual contra menors d'edat.

⁷ Aquest Informe està disponible al web del Ministeri d'Interior i clicant al següent [enllaç](#).

Taula 7. Fets coneguts de cibercriminalitat per delictes sexuals, territori i tipus de delicte. 2023

	Espanya	Illes Balears
Total	1.804	60
Pornografia de menors	40%	47%
Contacte per tecnologia amb menor de 16 anys	29%	30%
Corrupció menors/ Pers. amb discapacitat	9%	10%
Agressió i abús sexual	5%	2%
Assetjament sexual	6%	3%
Provocació sexual	3%	5%
Exhibicionisme	2%	2%
Agressió i abús sexual amb penetració	1%	0%
Delictes relatius a la prostitució	0%	0%
Promoció de la prostitució per les noves tecnologies	5%	2%

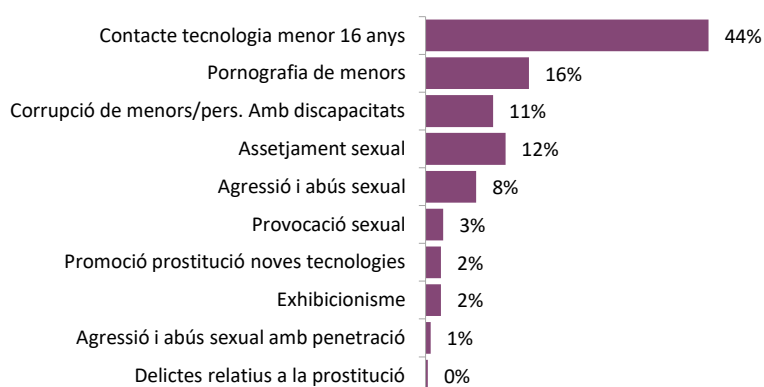
Font: Ministeri d'Interior

Amb les dades sobre victimitzacions per cibercriminals sexuals podem aprofundir millor en aquesta problemàtica. En termes absoluts, el 2023 a Espanya s'han comptabilitzat 1.231 cibercriminals, 39 dels quals a la nostra Comunitat. El perfil majoritari de les víctimes és una dona menor d'edat. A les Illes Balears, en el 95% dels casos, la víctima és una persona menor d'edat, i en el 5% restant una persona d'entre 18 i 25 anys; 2 de cada 3 victimitzacions es corresponen amb una dona. És a dir, 6 de cada 10 víctimes són dones menors d'edat. Aquestes pautes per sexe i edat es donen també a Espanya i previsiblement a Palma.

Si analitzam les victimitzacions per categoria del delicte veim que, tal com passa amb el que s'ha observat en els fets coneguts, principalment són per: pornografia de menors, contacte tecnològic amb fins sexuals amb un menor de 16 anys i corrupció de menors.

Tenint en compte que el perfil majoritari de les víctimes de cibercriminals sexuals és el de dona (menor d'edat), la següent anàlisi se centra en les dades específiques sobre victimitzacions femenines. D'acord amb les xifres del 2023, a les Illes Balears s'observa que les dones víctimes de cibercriminals sexuals ho són principalment per corrupció de menors, el 44% del total. En el 16% dels casos són víctimes del delicte de cibercontacte amb menors amb fins sexuals, i en el 12% d'abús sexual. En el cas dels homes, principalment són víctimes per contacte de menors i pornografia de menors. Aquestes proporcions segueixen la mateixa dinàmica que l'observada en el conjunt de l'Estat espanyol.

Gràfic 24. Victimitzacions de dones per cibercriminalitat sexual a les Illes Balears

Font: Ministeri d'Interior

Des d'una comparativa temporal amb l'any anterior, veim que les victimitzacions per contacte tecnològic amb fins sexuals amb una menor i per pornografia de menors han augmentat 10 punts percentuals, en cada cas, i ho han fet en detriment de categories com la corrupció de menors i l'assetjament sexual a dones adultes, que han disminuït lleugerament la seva proporció.

Per últim, en analitzar en detall les dades de detencions, al contrari del que passa amb les victimitzacions, s'observa que, de les 806 detencions per ciberdelicte sexual registrades a Espanya, el 96% dels casos (775 en xifres absolutes) es correspon amb un detingut home; en el cas de les Illes Balears, el 100%. El perfil del cibercriminal sexual més freqüent és el d'un home d'entre 18 a 30 anys, seguit del grup de 41 a 64 anys. Respecte de la tipologia dels delictes, els que mostren una major proporció de detinguts són els de pornografia de menors i el cibercontacte amb menors amb fins sexuals.

2.2.3. Tràfic amb fins d'explotació sexual

Espanya és un dels principals països de destinació i arribada a Europa de víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual (TFES), comí consta al primer informe sobre tràfic mundial de persones de l'Oficina sobre Droga i Delicte de Nacions Unides, i un dels cinc països europeus dels quals procedeix un major nombre de traficants.

D'acord amb les dades del Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO), el 2023 es feren 1.677 inspeccions com a activitats preventives del tràfic amb fins d'explotació sexual a Espanya, 112 de les quals es varen realitzar a les Illes Balears. Tot i que disminueixen les inspeccions administratives en relació amb l'any anterior, el nombre estimat de persones en situació de risc ha augmentat. Aquest organisme estima que el 2023 hi havia 7.049 persones en risc de TFES al conjunt d'Espanya (un 6% més que el 2022), 402 a la nostra Comunitat.

Taula 8. Activitat preventiva vinculada a TFES a Espanya i a les Illes Balears

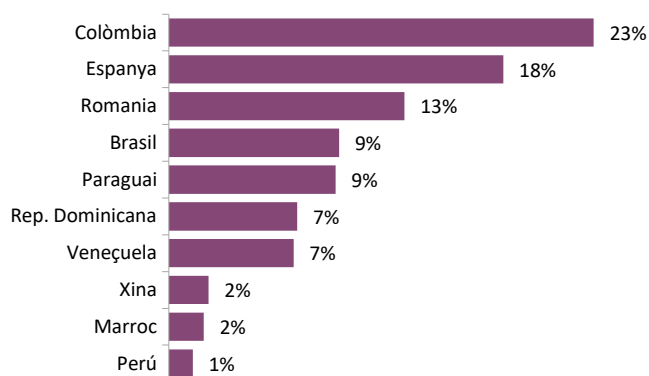
	Espanya		Illes Balears	
	Inspeccions administratives	Pers. en situació de risc	Inspeccions administratives	Pers. en situació de risc
2018	2.036	9.315	159	711
2019	1.771	8.405	153	669
2020	1.251	3.867	79	271
2021	1.380	4.704	124	322
2022	1.810	6.655	235	692
2023	1.677	7.049	112	402

Font: CITCO

Pràcticament la totalitat de les víctimes de TFES són dones, concretament en el 98% dels casos en els quals parlem d'una persona adulta i en la totalitat dels que afecten una menor d'edat.

Principalment, les dones que es troben en situació de risc de TFES a Espanya provenen de Colòmbia (23%), d'Espanya (18%) i de Romania (13%), tot i que també n'hi ha presència de víctimes del Brasil (9%), el Paraguai (9%), la República Dominicana (7%), o la Xina (2%).

Gràfic 25. Nacionalitats amb més persones en situació de risc en TFES a Espanya

Font: CITCO

Així mateix, gràcies al treball d'atenció i intervenció que des de 2009 l'Ajuntament de Palma du a terme amb les persones en prostitució, podem comptar amb informació molt valuosa d'aquest espai clau per a identificar situacions de tràfic amb fins d'exploació sexual.

D'acord amb el darrer Informe publicat per l'Ajuntament,⁸ el 2023 almenys el 26% de les persones prostituïdes ateses a Palma estaria en una situació de TFES. Això implica en xifres absolutes que 361 dones serien víctimes d'aquesta violència masclista. Cal recordar que els casos identificats fan referència únicament a les situacions actuals de tràfic i no a situacions passades o referides a la forma d'entrada a la prostitució, i que la capacitat de detecció i identificació dels casos és força limitada, ateses les circumstàncies de vulnerabilitat, dificultat d'accés i por de les víctimes mateixes.

Del perfil de les víctimes estudiades, i d'acord amb les dades de 2023, se'n poden destacar alguns trets. Un dels més rellevants i evidents és que el TFES és una problemàtica feminitzada; el 98,4% de les víctimes són dones, a més de 3 dones trans i 1 home. És un col·lectiu jove, amb una mitjana d'edat de 34,6 anys.

El 97% de les dones sotmeses a tràfic té nacionalitat estrangera i, d'ençà que se'n disposa de registres, es detecta una certa tendència a provenir de 4 països: Colòmbia, Nigèria, la Xina i el Brasil. Una part important, 2 de cada 3 dones sotmeses a tràfic, es troba a més en situació irregular; és a dir, no té permís de residència al nostre país, la qual cosa les fa més vulnerables.

En relació amb els entorns d'exploació sexual, s'evidencia una preponderància dels contextos tancats i deslocalitzats. El 59% de les dones estan explotades sexualment en un habitatge particular, el 19% al carrer, i el 12% són obligades a fer serveis amb desplaçament; és a dir, a desplaçar-se a la casa, l'hotel o l'espai que el "client" li indica. Així mateix, el 9% de les víctimes està en un club i, el 2%, prostituïda a través d'una webcam.

L'anàlisi comparativa d'aquesta problemàtica al nostre municipi evidencia una tendència constatada a la resta del país, que és la invisibilització, la dispersió i la ubiqüitat del TFES i la prostitució. Les tecnologies de la informació i la comunicació possibiliten i faciliten aquest fenomen de deslocalització. I la major incidència i l'expansió dels habitatges particulars en l'exploació sexual dificulten la detecció del TFES, ja que aquests espais privats estan més ocults i possibiliten una major mobilitat de la seva ubicació.

⁸ Per a més informació es pot consultar l'*Informe d'identificació de casos TFES - Palma 2023*, disponible al web de l'Ajuntament de Palma i clicant al següent [enllaç](#).

2.3. Violències LGBTIfòbiques i delictes per discriminació de gènere

En algunes ocasions la violència masclista coincideix i intersecciona amb altres violències, i incrementa la vulnerabilitat de les dones que les pateixen. Aquest és el cas de la discriminació per raó sexe i de la LGBTIfòbia, un concepte que agrupa la lesbofòbia, l'homofòbia, la transfòbia, la bifòbia i la interfòbia; és a dir, fa referència a l'odi, la discriminació i el rebuig a les persones LGBTI. Parlem de violència LGBTIfòbica quan es dona una agressió o vexació a una persona LGBTI pel fet de ser-ho i/o es vulneren els seus drets.

A nivell normatiu, la conscienciació sobre aquestes problemàtiques ha implicat l'aprovació recent de dues lleis, una per a garantir la no discriminació i la protecció dels drets de totes les persones, la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no discriminació; una altra específicament per al col·lectiu LGBTI, la Llei 4/2023, de 28 de febrer, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGBTI.

La realitat de l'estigma associat a les orientacions sexuals i les identitats de gènere considerades dissidents i no normatives roman en totes les societats del món. Si bé Espanya és un dels països més oberts i tolerants amb el col·lectiu LGBTI, les violències LGBTIfòbiques no cessen i constitueixen un problema social amb una importància creixent.

Si bé encara no es disposa de suficient literatura científica que aprofundeixi en la intersecció d'aquestes violències al nostre territori, les principals investigacions disponibles a nivell europeu ens ofereixen un adequat marc contextualitzador de la LGBTIfòbia. D'acord amb l'Agència Europea pels Drets Fonamentals (FRA), cada vegada hi ha més persones LGBTI que manifesten obertament qui són. Això no obstant, al mateix temps s'enfronten a més violència, assetjament i intimidació.

D'acord amb els estudis de la FRA, la naturalització de la discriminació i el rebuig del col·lectiu fa que moltes persones no siguin conscients que són víctimes d'un delictes. Malgrat tot, la darrera enquesta realitzada ens diu que 1 de cada 3 persones LGBTI afirmen que pateixen discriminació en la seva vida diària, encara que només 1 de cada 10 víctimes ho denuncia. Els principals motius al·legats que expliquen la palesa infradenúncia són la percepció que res canviarà amb una denúncia (49%), la indefensió apresada, és a dir l'acceptació que les situacions de discriminació "passen tot el temps" (37%), i la desconfiança en el sistema de protecció i punitiu (33%).

A Espanya un 66% de la població LGBTI va afirmar en aquesta enquesta haver estat ridiculitzada, molestada, insultada o amenaçada durant la seva etapa escolar per ser del col·lectiu.

Per altra banda, segons dades de l'Anuari del Ministeri de l'Interior el 2023, a nivell estatal, s'han comptabilitzat 555 victimitzacions per delictes LGBTIfòbics,⁹ 8 d'aquests a les Illes Balears (aquesta xifra s'ha quadruplicat en un any). Així mateix, es registraren 394 delictes de discriminació per raó de sexe, cap d'aquests a les Illes Balears.

Des d'un punt de vista comparatiu, si calculam la taxa de delictes d'odi per LGBTIfòbia per cada 100.000 residents, veim que el 2023 a les Illes Balears aquesta taxa és de 0,66; xifra per davall de la mitjana espanyola, que se situa en 1,15. Les taxes més elevades de l'Estat són la del País Basc (2,39), Melilla (2,34) i Catalunya (1,81); les més baixes, les d'Extremadura (0,28), Cantàbria (0,51) i Castella-la Manxa (0,53).

Pel que fa al sexe de les victimitzacions dels delictes LGBTIfòbics, veim que gairebé 1 de cada 4 casos fan referència a una dona. En relació amb els delictes per discriminació de gènere, s'observa una major incidència del col·lectiu de dones entre les víctimes, ja que gairebé 2 de cada 3 victimitzacions comptabilitzades fan referència a una dona.

⁹ En termes generals, 1 de cada 4 d'aquests delictes afecten una dona.

Finalment, si analitzam específicament la incidència dels delictes d'odi que pateixen les dones s'observa que aquestes són principalment víctimes de racisme, el 48%, però també, i per ordre d'importància, de discriminació per raó de sexe, el 20%; la LGTBfòbia, el 15%. En el cas dels homes, les més representatives són el racisme i la LGTBfòbia.

3. L'ATENCIÓ I PROTECCIÓ A LES VÍCTIMES DE VM

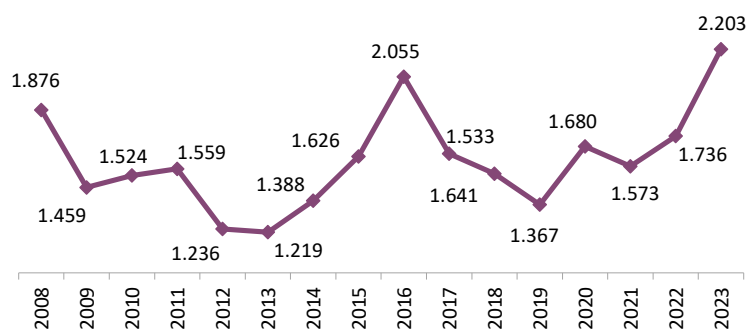
A partir de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, es regulen els drets informatius, assistencials, laborals i econòmics de les víctimes d'aquesta violència i comencen a desplegar-se tota una sèrie de recursos per a atendre-les, tant a nivell estatal, com autonòmic i local.

3.1. Recursos de la Delegació del Govern contra la VG

El Ministeri d'Igualtat a través de la Delegació del Govern contra la VG implementa tot un seguit de recursos d'atenció i protecció a la VG, que analitzam considerant la informació referida a les Illes Balears, ja que no se'n disposa de dades disgregades a nivell municipal.

En relació amb el 016, servei d'atenció telefònica a les víctimes de violència masclista, el 2023 s'han atès 2.203 telefonades. En fer-ne una comparativa longitudinal, s'observa que aquest ha estat l'any amb major nombre de telefonades des que es comptabilitzen aquestes dades. En el darrer any s'ha incrementat un 27% el nombre de telefonades, en xifres absolutes 467 més.

Gràfic 26. Evolució de les telefonades al 016 a les Illes Balears

Font: Ministeri d'Igualtat

Un altre recurs estatal és el Servei de Teleassistència Mòbil d'Atenció i Protecció per a Víctimes de Violència de Gènere (ATENPRO), que gestiona la Creu Roja, i que permet a la víctima de VG sol·licitar ajuda i rebre seguiment del

Servei ATENPRO les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any, mitjançant un dispositiu de telefonia mòbil. D'acord amb els registres de 2023, s'han tramitat 98 altes de dispositius, amb un total de 147 usuàries actives, 45 menys que el 2022.

Quant a la protecció específica de les víctimes, s'ha activat el sistema de seguiment integral per a 3.426 dones víctimes, xifra un 7% superior a la de 2022. I 2.331 víctimes han disposat de protecció policial, un 10% més que l'any anterior.

A més, a fi de millorar la seguretat i la protecció de les víctimes, el servei de seguiment per mitjans telemàtics verifica el compliment de les mesures cautelars i de les penes de prohibició d'aproximació mitjançant la monitorització d'equips de dispositius específics (un per a la víctima de VG i l'altre per a l'agressor). El 2023, s'han implementat i activat 88 equips d'aquests dispositius, un 80% més que el 2022, en què n'hi havia 49 d'activats.

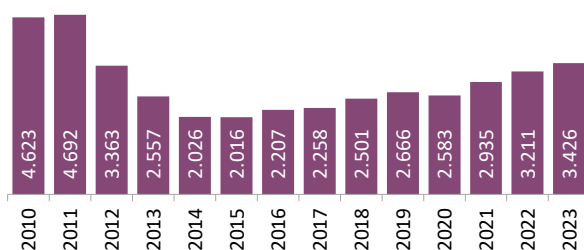
Taula 9. Dispositius de seguretat i protecció al 016 de les Illes Balears

	Any 2023
Usuàries actives d'ATENPRO	147
Noves altes d'ATENPRO	98
Protecció	
Amb sistema de seguiment integral	3.426
Amb protecció policial	2.331
Dispositius de seguiment actius	88

Font: Ministeri d'Igualtat

Pel que fa als casos actius al vioGén, és a dir, els que són objecte d'un seguiment integral, se n'han comptabilitzat 3.426. Se n'observa un increment progressiu. De 2022 a 2023 s'han incrementat un 7%, és a dir en 215 casos.

Gràfic 27. Evolució dels casos actius al VioGén a les Illes Balears

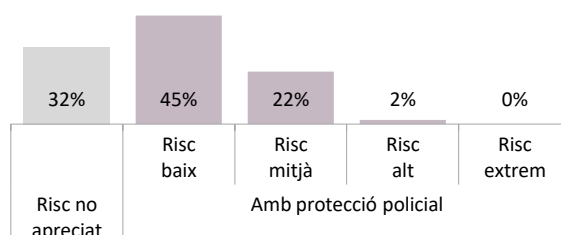

Font: Ministeri d'Igualtat

Quant al nivell de risc dels casos actius al VioGén,¹⁰ 2 de cada 3 han comptat amb protecció policial, perquè s'hi ha valorat un cert nivell de risc. El 45% d'aquests presenten un nivell baix de risc. Malgrat tot, en el 22% dels casos s'aprecia un nivell de risc mitjà i, en el 2%, un nivell alt.

¹⁰ Els cinc nivells de risc estan establerts segons la Instrucció 4/2019, de la Secretaria d'Estat de Seguretat, amb entrada en vigor el 13 de març de 2019. Cada nivell du associada una sèrie de mesures de protecció i seguiment, d'aplicació obligatòria, que varia en intensitat segons el nivell de risc del cas en cada moment.

Gràfic 28. Casos actius al VioGén a les Illes Balears per nivell del risc

Font: Ministeri d'Igualtat

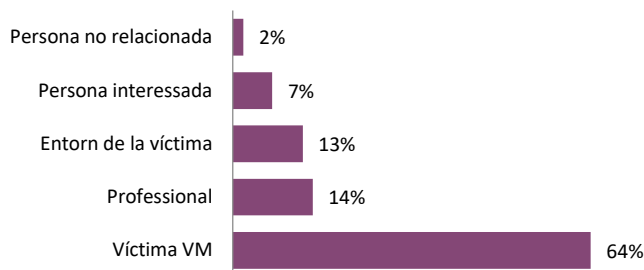
3.2. Recursos autonòmics

A nivell autonòmic, l'Institut Balear de la Dona compta amb serveis específics d'atenció a la violència masclista, amb assistència presencial i telefònica, per a les dones víctimes del nostre territori. En aquest cas sí que en disposam de dades a nivell municipal.

Durant 2023, el servei d'atenció social telefònica 24 h de l'Institut Balear de la Dona ha gestionat 4.657 telefonades, la meitat de les quals han estat de Palma, 2.343 en xifres absolutes; 4 de cada 6 han estat telefonades per situació d'emergència. El 83% de les telefonades rebudes han estat motivades per una situació de violència masclista, majoritàriament per violència en l'àmbit de la parella o l'exparella i un 6% per violència sexual fora d'aquest àmbit.

En relació amb la persona demandant d'informació, en el 64% dels casos és la mateixa víctima de violència masclista qui fa la telefonada; en un 14% un professional i, en el 13%, alguna persona de l'entorn de la víctima.

Gràfic 29. Telefonades al servei 24 h segons demandant

Font: Institut Balear de la Dona

En el cas de les telefonades ateses a Palma, el 96% han estat realitzades per part dones que hi resideixen permanentment, un 1% temporalment, i el 2% per part de turistes. De les dones residents que efectuaren alguna telefonada el 67% són espanyoles i, la resta, estrangeres. Per grups d'edat, 1 de cada 3 telefonades han estat realitzades per una dona de 31 a 40 anys, el 24% per una de 21 a 30 anys, i el 23% de 41 a 50 anys. El col·lectiu de menors d'edat ha realitzat el 5% de les telefonades registrades el 2023.

D'acord amb les dades dels acompanyament presencials realitzats pel servei 24h a les Illes Balears, la majoria d'aquests, el 93%, foren a dones víctimes de violència de gènere, 496 en xifres absolutes. Així mateix, es feren acompanyaments en 34 casos per violència sexual, 23 d'aquests per agressió sexual, 6 per tràfic o explotació sexual i 5 de violència domèstica.

A Palma es realitzaren 174 acompanyaments, que representen el 32% del total dels efectuats a les Illes Balears, amb proporcions per tipus de violència assimilables als exposats en el context de les Illes Balears.

Respecte de la persona que sol·licita els acompanyaments al Servei, cal ressenyar que el 53% dels casos és la mateixa víctima qui en fa la demanda; el 45%, un professional i, sols el 3%, alguna persona de l'entorn de la víctima.

Gairebé 2 de cada 3 acompanyaments han estat als jutjats, principalment al Jutjat de Guàrdia o al de Violència de Gènere.

3.3. Recursos municipals

En l'àmbit local, el 2023 l'**Ajuntament de Palma** va atendre un total de 3.543 persones des dels diferents serveis municipals d'atenció i protecció a la violència masclista.

De manera específica, el Servei d'Acolliment Municipal de Víctimes de Violència Masclista (SAMVVM)¹¹ ha acollit 301 persones, entre dones víctimes de violència de gènere (162) i els seus fills/filles (139), un 45% més que l'any anterior. Aquest increment també s'observa en les pernoctacions, que han augmentat un 18%, de 26.968 el 2022 fins a 31.827 estades.

Per altra banda, al Servei Municipal d'Atenció Integral a la Violència Masclista (SAIVM),¹² s'han atès 1.221 víctimes, 1.009 dones i 212 fills/filles i s'han gestionat un total de 970 expedients: 864 al programa Dona, i 298 al de Fills i Filles. El percentatge de creixement interanual es manté de forma sostinguda, i de fet han augmentat un 16% les noves víctimes que s'hi han atès respecte de 2022.

Tenint en compte l'àmbit en el qual es desenvolupa la violència, veim que majoritàriament les dones ateses en el SAIVM són víctimes de violència per part de la seva parella o exparella, el 93,7%. Malgrat tot, també s'han atès casos de violència masclista en l'àmbit social, un 3,5% del total; en l'àmbit familiar, un 2,3%, i 2 víctimes de VM en l'àmbit laboral.

Analitzant en detall el tipus de maltractament sofert, s'observa que el 95% de les dones ateses són víctimes de violència psicològica i/o emocional, i han patit aïllament, control, culpabilització, humiliacions, insults, amenaces, etc., per part de la seva parella o exparella. La violència física se situa en el segon lloc i afecta el 59%. Un 35% és víctima de violència econòmica i un 23% de violència sexual. També s'han atès casos de violència vicària, un 5% de les víctimes; de violència simbòlica, el 3%. A més, s'han comptabilitzat 10 víctimes de violència digital i un feminicidi.

Així mateix, des de la Policia Local s'han gestionat 888 diligències per violència de gènere, més del doble que l'any anterior. El nombre de persones tutoritzades ha estat de 587, xifra similar al 2022; i s'han comptabilitat 251 víctimes amb ordre de protecció (un 49% més). Les víctimes que han rebut assistència psicològica en crisi ha estat 240.

Per últim, i en relació amb l'atenció a altres violències masclistes també cal ressenyar que el 2023 s'han atès 1.390 persones en situació de prostitució.¹³

¹¹ Servei social, residencial i temporal per a dones que es troben en situació de VM, majors de 18 anys o menors emancipades, i per a les seves filles i fills o persones que en depenguin.

¹² Servei d'atenció social integral i ambulatoria a dones i infants afectats per la VM, així com als homes que volen tenir relacions lliures de VM.

¹³ Per a disposar d'informació detallada de l'atenció i el perfil de les persones en prostitució ateses podeu accedir al següent [enllaç](#)